

BAN AN NINH TRUNG ƯƠNG CỤC MIỀN NAM TRONG TỔNG TIẾN CÔNG VÀ NỔI DẬY MẬU THÂN 1968

ThS LƯU THỊ BÍCH NGỌC

Viện Lịch sử Công an

Thắng lợi của cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 đã tạo ra thế tiến công chiến lược mới trên chiến trường, làm phá sản chiến lược “Chiến tranh cục bộ” của Mỹ. Đây là thắng lợi của ý chí kiên cường, bất khuất, chiến đấu oanh liệt, hy sinh anh dũng vì sự nghiệp thống nhất đất nước của lực lượng an ninh miền Nam. Trong đó vai trò chỉ đạo trực tiếp của Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam là rất quan trọng, để lại những kinh nghiệm quý cho công cuộc đấu tranh giải phóng miền Nam giai đoạn tiếp theo.

Từ khóa: Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam; Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968.

1 Sau Hiệp định Giơnevơ, Việt Nam tạm chia làm 2 miền. Miền Nam đặt dưới sự thống trị tàn bạo của chính quyền tay sai thân Mỹ. Phong trào cách mạng miền Nam gặp muôn vàn khó khăn, trở ngại. Tháng 7-1960, Xứ ủy Nam Bộ ra Chỉ thị thành lập Ban Bảo vệ an ninh Xứ ủy và Ban An ninh các cấp. Tháng 8-1962, Thường vụ Trung ương Cục miền Nam quyết định đổi tên gọi là Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam, phạm vi hoạt động từ Nam vĩ tuyến 17 trở vào, với chức năng, nhiệm vụ tham mưu cho Đảng về đường lối chủ trương, đối sách đánh địch; xây dựng lực lượng an ninh; chỉ đạo, chỉ huy toàn ngành an ninh miền Nam trực tiếp chiến đấu; chịu trách nhiệm về nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ căn cứ Trung ương Cục miền Nam. Nhiệm vụ cơ bản thường xuyên là chủ động tấn công tiêu diệt công an, cảnh sát, tề

điệp của Mỹ-ngụy và các bọn phản cách mạng khác; bảo vệ nhân dân, bảo vệ chính quyền cách mạng, bảo vệ Đảng, góp phần bảo vệ miền Bắc, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ ở miền Nam. Đến tháng 4-1966, An ninh Khu Trị-Thiên-Huế và An ninh Khu V được chuyển giao chịu sự lãnh đạo trực tiếp của Trung ương Đảng và Đảng Đoàn Bộ Công an cho đến khi giải phóng hoàn toàn miền Nam, vì vậy, phạm vi hoạt động chỉ đạo của Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam từ Ninh Thuận đến Cà Mau (B2).

Tháng 1-1968, Hội nghị lần thứ 14 của Trung ương Đảng đã phân tích sâu sắc tình hình, so sánh lực lượng giữa ta và địch ở miền Nam và nhận định: “ta đang ở thế thắng, thế chủ động và thuận lợi, địch đang ở thế thua, thế bị động và khó khăn. Tình hình ấy cho phép ta chuyển cuộc chiến tranh cách mạng của nhân dân ta ở miền Nam

*sang một thời kỳ mới, thời kỳ tiến công và nổi dậy giành thắng lợi quyết định*¹. Bộ Chính trị đã đề ra “*Nhiệm vụ trọng đại và cấp bách của ta trong thời kỳ mới là động viên những nỗ lực lớn nhất của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ta ở cả hai miền, đưa cuộc chiến tranh cách mạng của ta lên bước phát triển cao nhất, dùng phương pháp tổng công kích và tổng khởi nghĩa để giành thắng lợi quyết định, đạt tới mục tiêu chiến lược*”². Trung ương Cục và Đảng đoàn Bộ Công an, Ban An ninh Trung ương Cục đã trực tiếp chỉ đạo Ban An ninh các cấp nhanh chóng triển khai các mặt công tác, hình thành thế trận an ninh trên toàn chiến trường phục vụ cuộc tổng công kích chiếm lĩnh, quản lý các mục tiêu, cơ sở địch theo kế hoạch được phân công.

Công tác chuẩn bị cho cuộc Tổng tiến công và nổi dậy rất khẩn trương và tuyệt đối bí mật. Ban An ninh Trung ương Cục chỉ đạo các Ban An ninh trong toàn Miền chủ động xây dựng kế hoạch toàn diện về công tác bảo vệ, bố trí lực lượng tham gia các mũi tiến công vào các thành phố, thị xã, thị trấn, các vùng nông thôn địch tạm chiếm. Các tổ cơ yếu, điện đài, thông tin liên lạc, giao liên, trinh sát kỹ thuật được thành lập; làm hàng nghìn giấy căn cước, giấy miễn hoãn quân dịch, sự vụ lệnh giống như của chính quyền địch cấp cho cán bộ, chiến sĩ vào đô thị hoạt động; công tác vận chuyển bí mật, cất giấu vũ khí, chất nổ đưa vào nội đô được khẩn trương thực hiện v.v.

Đêm 30 rạng ngày 31-1-1968, quân và dân miền Nam đồng loạt tiến công vào các thành phố lớn, thị xã và quận lỵ trên toàn miền Nam. Trong cuộc tổng tiến công, Ban An ninh Trung ương Cục huy động hàng nghìn cán bộ, chiến sĩ các lực lượng an ninh từ Trung ương Cục đến các khu, tỉnh, huyện cùng hàng nghìn cơ sở quần chúng của lực lượng an ninh, phối hợp với các lực lượng vũ trang và quần chúng tại chỗ tiến công

mạnh mẽ vào hầu hết các cơ quan đầu não an ninh, cảnh sát, tình báo, chiêu hồi và bộ máy kìm kẹp, hệ thống giao thông, sân bay, kho tàng, trại giam của Mỹ-ngụy trên khắp miền Nam; giáng cho địch những đòn choáng váng và giành nhiều thắng lợi quan trọng. Mặc dù chưa đạt được mục đích đề ra, nhưng các chiến sĩ an ninh đã chiến đấu dũng cảm, tiêu hao sinh lực địch, bảo vệ an toàn cán bộ lãnh đạo và các căn cứ đóng quân. Tại Khu VII (T1): An ninh các tỉnh Tây Ninh, Bà Rịa, Long Khánh đã tham gia tiến công truy kích địch, tiêu diệt một số tên tình báo, tề điệp ác ôn; các tỉnh thuộc Khu VIII, Khu IX (T2, T3), An ninh nắm tình hình, dẫn đường cho các lực lượng vũ trang khác tiến công trụ sở ngụy quyền, Bộ Tư lệnh quân đoàn 4 ngụy, nhà bưu điện, đài phát thanh, sân bay và các cơ quan đàn áp, kìm kẹp của địch thu được nhiều tài liệu quan trọng, giải thoát hơn 500 tù nhân ở Vĩnh Long và hơn 450 người ở Cà Mau... An ninh các tỉnh Khu VI, Khu X đã tiến công, tiêu diệt, bắt, gọi hàng nhiều tên địch, trong đó có nhiều tên tình báo Mỹ, an ninh, cảnh sát ác ôn ngụy hiểm, thu nhiều tài liệu quan trọng liên quan đến hệ thống bố trí mạng lưới tình báo, gián điệp, nội gián của Mỹ-ngụy và một số tài liệu cơ mật chiến lược của địch.

2 Ba đợt Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 của quân và dân ta đã làm lung lay hệ thống chính quyền địch, nội bộ lục đục, Tổng thống Mỹ L.B.Johnson phải tuyên bố hạn chế ném bom miền Bắc và không ra tranh cử Tổng thống Mỹ nhiệm kỳ II; Mỹ chấp nhận ngồi vào bàn đàm phán với ta tại Hội nghị Pari-mở ra một bước ngoặt mới cho cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đi đến thắng lợi hoàn toàn. Trong đó, sự chỉ đạo hiệu quả của Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam đã đóng góp phần quan trọng trên một số nội dung chủ yếu sau:

Một là, Ban An ninh Trung ương Cục luôn bám sát tinh thần chỉ đạo của Đảng, thực hiện tốt chức năng tham mưu phục vụ sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và hướng dẫn an ninh các cấp.

Chủ động nắm tình hình trên các lĩnh vực công tác an ninh phục vụ cuộc Tổng tiến công và nổi dậy để tham mưu cho Trung ương Cục miền Nam kịp thời ban hành các văn bản chỉ đạo, cụ thể hóa chủ trương, tổ chức các lực lượng và định hướng công tác đấu tranh trong bối cảnh mới. Trung ương Cục miền Nam đã kịp thời ban hành nhiều chỉ thị vừa mang tầm chiến lược vừa có tính định hướng trong xử lý và đối sách phục vụ nhiệm vụ công tác an ninh trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 như chỉ thị về “Hướng vào các đô thị, thị xã, thị trấn đẩy mạnh trừ gian, diệt ác”, “Phát động phòng gian bảo mật, bảo vệ cơ quan, quân đội, tài liệu”, “Chống địch cài cắm nội gián trong hàng ngũ tù, hàng binh” v.v. Đặc biệt, sau đợt 1 của cuộc Tổng tiến công và nổi dậy, nhiều Ban An ninh đã bộc lộ sơ hở bên trong, hoạt động quá lộ liễu, nhiều cán bộ cốt cán hy sinh hoặc bị bắt. Để uốn nắn kịp thời, nhanh chóng, tích cực vượt qua khó khăn, thử thách tập trung khắc phục những sai lầm, khuyết điểm về hoạt động nghiệp vụ trong Tổng tiến công đợt Tết, Ban An ninh Trung ương Cục đã có những hướng dẫn sâu sát trong đó chỉ ra nhiệm vụ cần nắm tình hình chính trị-xã hội để tìm ra kẻ địch bí mật giúp đấu tranh có hiệu quả; nhấn mạnh làm tốt 5 bước công tác vận động cách mạng của Đảng để hướng dẫn nghiệp vụ chuyên môn cho quần chúng phát hiện kẻ địch, mạng lưới cơ sở bí mật của chúng. Bố trí các tổ công tác xuống các địa bàn ở các khu, tỉnh, huyện để hướng dẫn công tác an ninh cơ sở, củng cố lại tổ chức, tuyển dụng và bố trí lại đội ngũ cán bộ, từng bước vượt qua khó khăn, kiên trì chiến đấu, giành lại thế chủ động trên địa bàn. Tiếp tục củng cố, phục hồi các cơ sở an ninh

mật, các lực lượng chiến đấu mũi nhọn; tổ chức công tác trừ gian, diệt ác đẩy mạnh tập trung vào số đầu sỏ trong các cơ quan đàn áp, các tổ chức chính trị phản động; chống địch càn quét, phản kích và làm tốt công tác bảo vệ khu căn cứ, vùng giải phóng đảm bảo an toàn.

Hai là, chỉ đạo lực lượng an ninh toàn Miền kiên trì bám địa bàn, bám dân, nắm chắc tình hình và phối hợp chặt chẽ với các lực lượng vũ trang bảo vệ tuyệt đối an toàn khu căn cứ và các đồng chí lãnh đạo Trung ương Cục, các khu ủy, tỉnh ủy và các Bộ Tư lệnh tiền phương.

Với chủ trương tổng động viên toàn lực lượng đứng chân trên địa bàn để kiểm chế, tiêu hao sinh lực địch, tổ chức đánh phục kích, tập kích, trong đó vừa tự bảo vệ mình, vừa tích cực tham gia kế hoạch chung bảo vệ căn cứ, bảo vệ vùng giải phóng, lực lượng an ninh các khu, tỉnh đã bám sát địa bàn, tuyển hành lang vận chuyển, giao thông của ta để nắm tin tức về địch; dựa chắc vào nhân dân, vào các cơ sở mật, cơ sở công khai để hoạt động và phối hợp chặt chẽ với các lực lượng khác vừa bảo vệ an toàn các đồng chí lãnh đạo ra vào nội đô hoạt động; các đơn vị bí mật di chuyển đến căn cứ dự phòng, vừa phối hợp với lực lượng du kích, quân sự địa phương và quân chủ lực tiến công địch, kiên trì chiến đấu ở cả vòng trong và vòng ngoài, đánh lui nhiều đợt phản kích của địch. Hầu hết các Ban An ninh khu đều giữ được kho tàng, tài liệu và cơ sở vật chất của khu căn cứ.

Trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968, giữa ta và địch giành giật quyết liệt từng địa bàn chiến lược và mục tiêu trọng điểm, nhất là khi tương quan về thế và lực có thay đổi thì nhiệm vụ công tác an ninh cũng nhất thiết phải thay đổi cho thích ứng. Công tác chuyên môn phải phục tùng, phục vụ nhiệm vụ chính trị và trong thực tiễn Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam đã quán triệt đúng nhiệm vụ chiến lược

của cách mạng miền Nam, chức năng, nhiệm vụ của lực lượng an ninh toàn miền để đề ra hướng chỉ đạo sát đúng, trên cơ sở đó đề vừa tổ chức tấn công tiêu diệt các đối tượng, mục tiêu theo kế hoạch phân công, đồng thời đặc biệt coi trọng nhiệm vụ hàng đầu, thường xuyên, quan trọng là công tác bảo vệ bí mật, phòng gian, bảo vệ khu căn cứ, bảo vệ cơ quan đầu não, bảo vệ lãnh đạo các cấp....

Ba là, tập trung chỉ đạo củng cố bộ máy tổ chức, phát triển lực lượng trọng yếu an ninh vũ trang, trinh sát vũ trang, điệp báo và mạng lưới cơ sở bí mật để tiếp tục cuộc chiến đấu giành lại thế chủ động trên chiến trường.

Xác định nhiệm vụ chủ yếu của An ninh miền Nam là tích cực tấn công địch bảo vệ mình, bảo vệ Đảng, bảo vệ chính quyền cách mạng, Ban An ninh Trung ương Cục luôn đặt lên hàng đầu việc xây dựng lực lượng toàn diện đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị của Đảng và cách mạng miền Nam trong từng giai đoạn. Ban An ninh Trung ương Cục xác định rõ nhiệm vụ phục vụ yêu cầu trước mắt trong Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 cũng là phục vụ cuộc đấu tranh chính trị, quân sự, ngoại giao tiếp theo còn gay go quyết liệt, phức tạp hơn nhiều. Vì vậy, trong năm 1968, hệ thống tổ chức an ninh miền Nam từ Ban An ninh Trung ương Cục đến cấp cơ sở được chú trọng củng cố và phát triển thêm một bước, kịp thời kiện toàn qua các đợt tổng tiến công và nổi dậy. Trong đó tập trung chỉ đạo xây dựng, phát triển những lực lượng trọng yếu, đặc thù, như: an ninh vũ trang, trinh sát vũ trang nội đô, điệp báo, an ninh mật và mạng lưới cơ sở bí mật, nhất là ở các địa bàn trong các đô thị, ngoại vi, các lõm an ninh, lõm chính trị... Thực tế đã minh chứng, trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968, dù hình thái chiến tranh diễn ra ác liệt, cuộc chiến càng thăng trầm quyết liệt, biến động khó lường,

nhiều lúc, nhiều nơi bị địch chia cắt, nhưng lực lượng an ninh miền Nam góp phần đảm bảo thông tin, giao liên thông suốt và chặt chẽ từ trên xuống, từ dưới lên; chấp nối, củng cố, tăng cường hệ thống tổ chức an ninh các cấp, nhất là việc phát huy vai trò của lực lượng an ninh ở cơ sở và các đơn vị nghiệp vụ chuyên sâu.

Cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 của quân và dân ta đã tròn nửa thế kỷ. Sự hy sinh của các lực lượng tham gia cuộc tổng tiến công và nổi dậy, trong đó có lực lượng an ninh miền Nam là rất to lớn và đã để lại kinh nghiệm hết sức quý báu, trong đó có bài học về sự lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện nhiệm vụ của Ban An ninh Trung ương Cục miền Nam đối với công tác an ninh miền Nam nói chung và an ninh miền Nam phục vụ Tổng tiến công và nổi dậy Mậu Thân 1968 nói riêng. Những bài học này vẫn còn nguyên giá trị trong giai đoạn hiện nay.

1, 2. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2004, T. 29, tr. 50, 50

3. Chi thị không số, tháng 3-1968, của Thường vụ Trung ương Cục về việc tăng cường công tác phòng gian bảo mật, đẩy mạnh truy kích các cơ sở bí mật của công an, tình báo địch, bảo vệ nội bộ ta, bảo vệ vùng giải phóng; Chi thị số 08/CTNT, ngày 10-4-1968, của Trung ương Cục miền Nam về việc phát động phong trào phòng gian bảo mật, bảo vệ nhân dân, bảo vệ cơ quan, quân đội và tài liệu.